

POESIA

«ODA SEGONA» DE SAFO

Em sembla igual als déus aquell mortal
que al teu davant s'asseu i a prop t'escolta
quan parles dolçament mentre somrius.
I jo sento que al pit el cor em salta.

Si ja només de veure't un instant
ni un mot s'esmuny perquè la llengua és balba
i un aire encès em volta tot el cos
i no veig res i em brunz per dins l'oïda,

si llavors em cobreixo de suor
pertot arreu, i em sento tremolosa!
I pàl·lida com l'herba tardoral
resto lassa i llanguent, igual que morta.

Versió de Joan Triadú

N.º 20

«PRIMERA CARTA» DE LA MONJA PORTUGUESA

Considera, Amor meu, fins a quin punt has mancat de previsió. Ah, dissortat! Has estat traït, i m'has traït per esperances enganyoses.

Una passió sobre la qual havies fet tants de projectes de plaers no et causa actualment sinó una mortal desesperança, que no pot ésser comparada sinó a la crueltat de l'absència que la causa. Què? aquesta absència, a la qual la meva dolor, inginyosa i tot com és, no pot donar un nom prou funest, em privarà, doncs, per sempre d'enguardar aquests ulls, en els quals veia tant d'amor, i que m'omplien de joia, que ho substituïen tot, i que, en suma, em bastaven? Aïlas! els meus estan privats de la sola llum que els animava, no els resten sinó les llàgrimes, i no els he usats per a res sinó per plorar incessantment, d'ençà que he sabut que estàveu per fi determinat a un allunyament que m'és tan insuportable que em farà morir en poc de temps. Amb tot, em sembla que tinc una certa afecció per desgràcies de les quals sou vós l'única causa: Us he destinat la meva vida tantost us he vist; i sento un cert plaer sacrificant-vos-la. Envio mil vegades el dia els meus sospirs vers vós, us busquen per totes bandes, i no em tornen, per tota recompensa de tantes inquietuds, sinó un advertiment massa sincer, que em dóna la meva mala fortuna, que té la crueltat de no sofrir que jo m'afalagui, i que em diu en tot moment: Cessa, cessa, Marianna infortunada, de consumir-te vanament i de buscar un Amant que no veuràs mai, que ha passat les Mars per fugir de tu, que és a França enmig de plaers, que no pensa un sol moment en els teus dolors, i que et perdona tots aquests transports, els quals no t'agraeix per res. Però no, no puc decidir-me a judicar-vos tan injuriosament, i estic massa interessada a justificar-vos: No vull imaginar-me de cap manera que m'heu oblidat. ¿No sóc prou dissortada sense turmentar-me per falses suposicions? ¿I per què faria esforços per recordar-me més de tot l'interès que heu pres per testimoniar-me amor? He estat tan encisada amb totes aquestes atencions, que fóra ben ingrata si no us estimava amb els mateixos transports que la meva Passió em produïa quan gaudia dels testimoniatges de la vostra. ¿Com pot ésser que els records de moments

tan agradables s'hagin tornat tan cruels? i cal que contra llur naturalesa no serveixin sinó per a tiranitzar el meu cor? Ai las! la vostra darrera carta el va reduir a un estat estrany: hagué moviments tan sensibles, que féu, segons sembla, esforços per tal de separar-se de mi i per anar-vos a l'encontre: Estava tan aclaparada amb totes aquestes emocions violentes, que vaig restar més de tres hores sense sentits: vaig prohibir-me de tornar a una vida que he de perdre per vós, puix que no la puc conservar per a vós, vaig reveure, per fi, a malgrat meu, la llum, m'afalagava de saber que em moria d'amor, i d'altra banda em sentia a pler de no estar més exposada a veure el meu cor estripat pel dolor de la vostra absència.

Després d'aquests accidents, he tingut molt diverses indisposicions: però, puc estar mai sense mals mentre no us veuré? Els suporto, amb tot, sense queixar-me, puix que vénen de vós. Què?

¿És aquesta la recompensa que em doneu per haver-vos estimat tan tendrament? Però tant se val, estic resolta a donar-vos tota la meva vida i a no veure mai ningú, i us asseguro que vós faríeu bé també de no estimar ningú. ¿Podríeu acontentar-vos amb una passió menys ardent que la meva? Trobareu potser més bellesa (m'heu dit, amb tot, en altre temps, que era bastant bonica), però no trobareu mai tant d'amor, i tota la resta no és res. No ompliu més les vostres cartes de coses inútils i no m'escrigueu que em recordi de vós. No puc oblidar-vos, i no oblidó tampoc que m'heu fet esperar que vindríeu algun temps amb mi. Ai las! per què no voleu passar-hi tota la vostra vida? Si em fos possible de sortir d'aquest malaurat Claustre no esperaria a Portugal el resultat de les vostres promeses: vindria, sense guardar cap formalitat, a buscar-vos, seguir-vos, estimar-vos per tot el món: no goso vanar-me que això pugui ésser, no vull nodrir per res una esperança que em proporcionaria segurament un cert plaer, i no vull ésser ja sensible sinó als dolors. Confesso, amb tot, que l'ocasió que el meu germà m'ha proporcionat d'escriure-us ha fet sorgir en mi certs moviments de joia i que ha suspès per un moment el desesper en el qual em trobo. Us conjuro de dir-me per què us heu enquimerat a fetillar-me com heu fet, puix que sabíeu perfectament que havíeu d'abandonar-me? I per què us heu acarnissat a fer-me infeliç? Per què no em deixàveu en repòs en el meu Claustre? us havia fet jo cap injúria? Però us demano perdó: no us imputo res: no estic en estat de pensar en la meva venjança, i sols acuso el rigor del meu Destí. Em sembla que, separant-nos, ens ha fet

tot el mal que podíem témer; no sabia separar els nostres cors;
l'amor, que és més puixant que ell, els ha units per a tota la nostra
vida. Si sentiú cap interès per la meua, escriviu-me sovint. Mereixo
que prengueu una mica de compte d'ennovar-me de l'estat del vostre
cor i de la vostra fortuna, sobretot veniu-me a veure.

Adéu, no puc abandonar aquest paper; caurà a les vostres mans,
voldria haver el mateix plaer: Ai las! insensata que sóc, m'adono
ben bé que això no és possible. Adéu, no puc més. Adéu, esti-
meu-me sempre; feu-me sofrir encara més mals.

SÓROR MARIANA ALCOFORADO

Versió de J. P. F.

* * *

SONNET

*O beaux yeux bruns, ô regards détournés,
O chauds soupirs, ô larmes épandués,
O noires nuits vainement attendues,
O jours luisants vainement retournés:*

*O tristes plains, ô désirs obstinés,
O temps perdu, ô peines dépendues,
O mille morts en mille rets tendues,
O pire maux contre moi destinés.*

*O ris, ô front, cheveux, bras, mains et doigts:
O luth plaintif, viole, archet et voix:
Tant de flambeaux pour ardre une femelle!*

*De toi me plains, que tant de feux portant,
En tant, d'endroits d'iceux mon cœur tâtant,
N'en est sur toi volé quelque étincelle.*

LOUISE LABÉ

SONET

Vés-te'n. Però ja sento que, des d'ara,
a la teva ombra m'estaré. Mai més,
solitària al llindar d'aquella vida
reclosa i meva, no seré mestressa
dels viarany del cor, i no alçaré
la mà, serena, al sol, com altres dies,
sense el record d'allò que jo esquivava:
la teva mà en la meva. L'ampla terra
amb què el Destí ens separi em deixa el teu
cor en el meu, amb batec doble. Tot
el que somnio i faig t'enclou, com serva
el vi gust de raïms. I quan a Déu
reso per mi, també el teu nom escolta
i veu les nostres llàgrimes mesclades als meus ulls.

ELIZABETH BARRET BROWNING
Versió de MARIA MANENT

* * *

ESTE VÁISE

Este váise y aquel váise
e todos, todos se van.
Galicia sin homes quedas
que te poidan traballar;
tés encambio orfos e orfas
e campos de soledad,
e nais que no teñen fillos,
e fillos que non ten pais,
e téis corazóns que sufren
longas ausencias mortás,
viudas de vivos e mortos
que ningún consolará.

ROSALIA DE CASTRO

NIT BLANCA

FRAGMENTS

A casa nostra no hi ha sinó un llit, massa ample per a tu, massa estret per a tots dos. És cast, tot blanc, tot nu; cap cortinatge no amaga, a ple dia, el seu candor honest. Els qui vénen a veure'ns el miren tranquil·lament, i no giren els ulls amb aire de complicitat, car duu el senyal, en el centre, d'un únic solc flonjós, com el llit d'una noia que dorm sola.

No saben, els qui entren aquí, que cada nit el pes dels nostres dos cossos junts enfondeix una mica més, sota la seva mortalla voluptuosa, aquest solc no més ample que una tomba.

Oh, el nostre llit tot nu! Un llum esclatant, abocat al seu damunt, el despulla encara. No hi cerquem, al crepuscle, l'ombra sàvia, d'un gris d'aranya, que filtra un fris d'encaix, ni la llum rosa d'un vetllador color de petxina... Astre sense alba i sense declini, el nostre llit no deixa de resplendir més que per se-bollir-se en una nit profunda i vellutada.

Un halo de perfum el nimba; —embalsama, rígid i blanc, com el cos d'una benaurada morta. És un perfum complicat que sorprèn, quan hom respira atentament, amb el zel de destriar-ne l'ànima rossa del teu tabac preferit, l'aroma més dolç de la teva pell tan clara, i aquest sàndal cremat que s'exhala de mi; —però aquesta olor agresta d'herbes masegades, qui pot dir si és meva o teva?

Rep-nos aquesta nit, oh llit nostre, i que la teva fresca vall s'enfonsi una mica més sota la turpitud febrosa amb la qual ens embriagà una diada de primavera pels jardins i pels boscos!...

Ah! si penso en tu, adéu el meu repòs. Quina hora acaba de tocar? Heus aquí que les finestres ja blavejen. Sento bronzir la meva sang o bè és el murmuri dels jardins, allí baix?... Dorms? no. Si acostés la meva galta a la teva sentiria les teves pestanyes fremir com l'ala d'una mosca captiva... No dorms. Espies la meva febre, M'abrigues contra els mals somnis; penses en mi com jo penso en tu i fingim, per un estrany pudor sentimental, un somni tranquil. Tot el meu cos s'abandona, distès, i la meva nuca pesa sobre la teva dolça espatlla: — però els nostres pensaments s'estimen'n discretament a través d'aquesta alba blava, tan presta a créixer...

Aviat la franja lluminosa, entre les cortines, es vivificarà, es rosarà... Uns quants minuts només, i podré llegir, en el teu bell front, en el teu mentó delicat, en la teva boca trista i les teves parpelles closes, la voluntat de fer semblant que dorms... És l'hora en què la meva fatiga, el meu somni enervat no podran callar més, en què trauré els meus braços fora d'aquest llit enfebrat, i els meus talons traïdors ja preparen llur cop dissimulat...

Llavors faràs veure que et despertes! Llavors podré refugiar-me en tu, amb confuses lamentacions injustes, sospirs excessius, crispacions que maleiran el dia ja vingut, la nit tan llarga d'acabar, el soroll del carrer... Car sé molt bé que llavors cenyiràs la teva estreta, i que si el balanceig dels teus braços no basta per a calmar-me, el teu bes es farà més tenaç, les teves mans, més amoroses, i que m'atorgaràs la voluptat com un socors, com l'exorcisme sobirà que foragita de mi els dimonis de la febre, de la còlera, de la inquietud... Em donaràs la voluptat, abocat sobre meu, amb els ulls plens d'una ànsia maternal, tu que busques, a través de la teva amiga apassionada, el fill que no has tingut...

COLETTE

LA POESIA FEMENINA

Poesia femenina? Però quina: la que fan els homes o la que fan les dones? Perquè sempre ens ha semblat que sota aquesta etiqueta s' amagava un contrasentit, gairebé una redundància. El mot Poesia ja evoca, per ell sol, ressonàncies més aviat femenines que masculines. Per alguna cosa és *la* Poesia. No hi ha dubte que, si no la principal, la feminitat és una de les dues parts integrants de tota obra de creació. Què es vol dir, doncs, quan es diu poesia femenina? Seria una poesia d'on, tal volta, restés exclosa la masculinitat? No ho creiem possible. Sembla que amb el nom de poesia femenina s'acostuma a designar i entendre —erradament, repetim— la poesia feta per la dona, obra de dones. Però jo dic que no hi ha poesia més femenina que la que han fet certs homes (molt sovint la poesia de les dones mostra, precisament, uns trets molt acusats de masculinitat), que ningú no ha anat més enllà en feminitat en poesia que un Shelley, un Bécquer, un Verdaguer o un Carner en llurs moments més subtils. Calen exemples?

Recordeu aquest, de Lorca:

*El lagarto está llorando,
la lagarta está llorando,
el lagarto i la lagarta
con delantalitos blancos.*

D' Eluard:

*Le cœur a ce qu'elle chante,
Elle fait fondre la neige,
La nourrice des oiseaux.*

O, entre nosaltres, de Marià Manent:

*Amigueta, el turmell,
duus humit de rosada.
Cervatell, cervatell,
cervatell vora l'aigua.*

Exquisidament femení, l'inoblidable Rosselló:

*Indecisa, rara, nova,
ara comença la rosa.*

Qui gosaria negar la feminitat d'aquestes composicions?

I és que la dona no té, com l'home, aquest poder -o aquest defecte- de restar «ànima sola», de desprendre's, d'eixir d'ella mateixa -com el té l'home. I no hi ha res de tan femení com l'ànima, nua i sola. En la dona, ànima i cos s'involucren, es reclamen, no es

poden descompartir: llur vida és unitària. I és que, en definitiva, sembla que així com tots els homes —*i per mascles que siguin*— són parits per les dones, el poder de la creació artística, si no exclusiu, sembla, sobretot en les nostres latituds, ésser preferentment masculí. Una anàlisi de la poesia de les grans poetesses, i de les seves qualitats *volcàniques*, segurament ens ho acabaria de confirmar.

P.

Edició numerada de cent exemplars en paper de fil Guarro.

Exemplar N.º **88**